

Šepec.

(Povest. — Spisal Ivan Rekar.)

X.

Nesreča izmodri človeka.

Preg.

Za zimo je prišla pomlad, kličoč naravo k novemu delu v novo življenje. Drevje je poganjalo popje, trata je zelenela; koder se je prej razprostiral beli sneženi prt, videl si novo zeleno odejo. Narava je vstala, da rodi in tako poplača ratarja, kateri jo obdeluje v potu svojega obraza, — in vstala je, da na zimo zopet — umrje. Vse rastlinstvo je čutilo v sebi novih močij. Še celó tepka za Klančevim kozolcem je ozelenela še jedenkrat, menda — zadnjikrat, saj trhlo in suho vejevje je pričalo, da je že dolgo dolgo tega, kar jo je vsadila skrbna roka jednega Klančevih pradedov. Še jedenkrat je okitila svoje že preperelo telo z zelenjem kakor v — slovo. Pa to zelenje je jako skromno; od katere strani jo pogledaš, od povsodi ti kaže rebra — suho rogovilje, katero se je nekdam šibilo pod težo sadov.

Pa čemu bi se kitilo staro drevo, saj starosti ne pristojajo lišp; no, ta tepka res ni nečimurna, zelenega listja na nji je za »bore kosilce«, kakor se včasih pošali Klemen.

Pod to tepko torej so sedeli nekega dné Klančev ded, Drejko in Šepec.

Ded Marko je še vedno ista stara kost, polomljen na telesu, a čil na duhu in v srcu.

»He, prebito bodi, jaz tako pravim, hude čase sem prestal hude, pa letošnja zima mi ne gre iz glave. Ta hentani paglavec, to kajonsko seme, ki vedno vrta in vrta, da kje kaj iztakne, spravilo bi bilo skoro mene in sebe pod zemljo. — Mladina, mladina, — res, mladost je norost.« Dedek kima z glavo in po strani škili na dečka, ki se živahno pogovarjata mej seboj.

Drejku se ne pozna bolezen skoro čisto nič, le lici nista več tako polni in rdeči ko prej, sicer pa ni izpremenjen. Bolezen je skoro pojenjala brez hudih telesnih posledic, a pustila je tem večje sledove v njegovem značaju. To ni več oni brezobzirni, veseljaški, surovi Drejko, ki se je pred dobrim pol letom rogal Šepcevi grbi, to ni več oni nagajivec, ki je dražil deda Marka, ne, to je čisto drug značaj, resen in uljuden. — Nesreča uči, pravijo, in Drejka je res izučila. Huda bolezen je ogladila njegovo raskovo srce, naučil se je — trpeti, bolezen mu je vzbudila nov čut, — sočutje do svojega bližnjega. — Svečo so mu že držali, a božja milost se je usmilila mlade cvetke ter zadržala kôse smrtni udarec. Drejko je postal dober otrok. Izpoznal je, da je on kriv morda prezgodnje smrti svojega sorodnika in tovariša — Šepca. Prezgodnje smrti? Da, da, kdor je videl sedanjega Šepca, in ga primerjal s prejšnjim čvrstim in močnim hlapčkom Klančevim, ta je pač odmajal z glavo, češ: Ta ni več tisti, kakor je bil, temu je grob že izkopan.

Toda grob še ni izkopan, a izpodkopana je mladega življenja moč, narazana je skoro nit, ki veže dušo s telesom. Prejšnjega Mihca ni več.

Na obrazu se mu berejo kalí one neozdravljive bolezni — sušice. Telo, že prej sključeno in pohabljeno, se sedaj komaj še drži po koncu. Ona krepka, jaka roka se sedaj trese, a iz nekdanj močnih jeklenih prsij prihaja votel, hropek glas, katerega skoro pri vsaki besedi duši — kašelj.

Pa je tudi mnogo prestal ta ubogi Mihec.

V óni osodepolni božični noči si je nakopal bolezen, katere se najbrže ne znebi nikdar več.

Mati je plakala pri njegovi postelji, sestra mu je stregla, kakor je le vedela in znala, toda kaj pomaga, pri hiši je vladala beda na vse strani, torej ni bilo moči bolniku postreči tako, kakor bi bilo potrebno. — Sosedje in sosede so svetovali sedaj to sedaj ono. Nekateri so priporočali kuhati mu »tavžent-rože«, drugi zopet »encijan«, vsak je vedel kaj novega.

Šepec je vžival vse križem, kar so mu dali, in res je v kratkem času zapustil postelj, a bolezen ni hotela izpustiti svoje žrtve iz rok. Šepec je vidno hiral, lotila se ga je — sušica. Kogar se pa le-ta prime, tega ne čaka baje družega nego grob. Njemu se sicer ne ogne nikdo, pa umreti se vendar vsakdo boji, kaj šele mlad, čvrst mladenič.

Ko je sneg skopnel in je prišla pomlad v vsi svoji krasoti, ko je ozele-nela bukova reber pod vasjo ter se oglasila plaha kukavica, vzal je Mihec palico v roko, da bi stopil h Klančevim. Sporočili so, naj pride doli k njim, smilil se jim je menda ubožec. Pa počasi je hodil Mihec tisti dan. Negotovih korakov je stopal po poti, po kateri je nekoč korakal tako vesel. Gledal je okrog sebe novo življenje oživele prirode, a njegovo telo ni vstalo k novemu delu, bolezen se ga je držala trdno ko klop kože. Prišedši do križa ob poti, se ustavi ter sede na klopico. Utrudila ga je pot. Leseno znamenje mu obudi spomin na one srečne dni, ko je tu molil ter prosil vsakdanjega kruha, da bi se preživil. Da, to so bili srečni dnovi, saj je imel najdragocenejši zaklad — zdravje.

A danes? Kolika izprememba! Službo je dobil, a zgubil svojo srečo. Pač je to drag kruh.

Pri Klančevih so ga vsprejeli prav po domače, najbolj se ga je razveselil Drejko. Tudi gospodar Klanec je prijazno govoril, da, še celó gospodinja ni kazala svoje oholosti v toliki meri. Hlapec Klemen je pa mencial nestrpno svoji žuljavi roki in si ji brisal ob hlačni rob mrmrajoč: »Da si le vstal, drugo pride že samo ob sebi. Pravili so, da ne preživiš te zime, jaz sem pa zmiraj trdil: kaj, Miha da bi umrl, Miha, ta pa že ne, kopriva ne pozebe, njemu ne škoduje vsaka sapica. Saj vem, fantè se je prehladil, pa se ga je najbrž lotil kašelj, ljudje pa takoj več povedó, kakor je res.«

»Je, je huda; ne vem, če bo kaj z menoj. Prsi me bolijo.«

»Pameten bodi, Miha, saj nisi pet let star. Jaz sem padel s svislj in si polomil vse kosti, da so rekli ljudje, sedaj pa sedaj bo umrl. Hm, kaj méniš, da sem res umrl? Kaj še! Tisto leto sem imel še največ moči, ker sem si prerahljal ude.«

Še marsikakšno šaljivo je razdril Klemen, da bi spravil Šepca v boljšo voljo, a ni se dalo.

Ker se Mihcu ni mudilo domov, ostal je pri Klančevih dlje časa, pomagat tu pa tam, kolikor je mogel, največ je pa delal družbo Drejku, ki tudi še ni bil okreval popolnoma. Skupaj sta hodila okrog in postala največja prijatelja. Tako ju vidimo tudi danes pod staro tepko pri dedu.

»Ti je bilo kaj dolgčas po meni?«

»Kako moreš to vprašati, Drejko? Vedno si mi bil na misli, saj sem vendar le jaz vsega kriv.«

»Ne govôri tako, Miha, jaz sem kriv, jaz sem te zapeljal. Pa potrpi, veš, mene je vedno vest pekla, ko so govorili ljudje, kako hudo si bolan. Mislil sem si: da ga nisi ti pregovoril in zapeljal, bila bi oba zdrava in vesela.«

»Pusti to na stran, kdo je streljal, ti ali jaz?«

»Ti, pa jaz sem vse napeljal. Ali mi odpustiš, prijatelj?«

Prvič je slišal Šepce danes to besedo iz njegovih ust. Sladka beseda, vzbudila mu je solzo v očesu. Molčé podá roko Drejku, ta mu jo krepko stisne, in — postala sta največja prijatelja.

Ded je gledal ta prizor.

»Poglejte no, to tatinsko seme, ta nepridiprav je včasih tako zaničeval to revo Šepca, a sedaj — prosi ga odpuščanja. Vedno pravim: ni nesreče brez sreče. Če bi se ne bilo to pripetilo, kaj se vé, kako bi se še lasala, sedaj sta pa prijatelja, da ju je Bog vesel in ljudje.«

In dedku se je to tako dobro zdelo pri srcu, da je vstal urneje, kakor bi človek prisodil njegovim letom, ter stopil k njima.

»Le pridna in pametna hodita. Dovolj sta si poskusila, kam pripelje človeka jeden sam nepremišljen korak. Jaz sem star in skoro me ne bo več, pa spomnita se mojih besedij: »Prijateljstvo se ne kupi z zlatom; zato je pa dober prijatelj več vreden ko vse blago sveta.«

(Konec prihodnjič.)

Do kruha.

(Krájinska povest; spisal Angelar Zdénčan.)

III.

Med tednom so rokodelci pri Brenceljčkovih pridno delali: krojač, črevljar in šivilja. Jožek ni imel še Bog vé koliko svoje obleke, ker je tudi ni potreboval mnogo. Tudi svojih črevljev doslej še ni imel. Čemu tudi? Poleti lahko hodi bos, po zimi naj pa bo za pečjo. Če bi imel črevlje, bi jih tako kmalu raztrgal z drsanjem. Dobil je sedaj novo obleko, nove črevlje in nov klobuk, da je bil naslednjo nedeljo res Jožek ves nov od petâ do glave. Kar lepo ga je bilo pogledati. Po dokončanem krščanskem nauku je šel Jožek z očetom k gospodu.

Zadovoljnih lic ju sprejme gospod župnik. Dobil je odgovor od svojega sošolca, da bo dobival Jožek hrano v samostanu; tudi revni in krstni list je